

HEINOLAN LUKION YHDENVERTAISUUSUUNNITELMA

Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuudesta ja syrjinnän kielloista säädetään Suomen perustuslain perusoikeussäännöksissä, joita täsmentävät useissa eri laeissa säädetyt syrjinnän kiellot sekä tasapuoliseen kohteluun velvoittavat säännökset. Euroopan unionin jäsenmaat ovat sitoutuneet edistämään yhdenvertaisuutta ja vastustamaan kaikkinaista syrjintää. Vuonna 2000 EU:ssa annettiin rasismia ja työsyryntää koskevat direktiivit. Direktiivit on Suomessa pantu toimeen 1.2.2004 voimaan tulleella yhdenvertaisuuslailla (21/2004). Uuden yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain soveltamisala on laajentunut eli lakia sovelletaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Lakia ei sovelleta yksityis- eikä perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä uskonnonharjoittamiseen.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään välitön (suora) syrjintä ja välillinen (epäsuora) syrjintä, häirintä sekä ohje tai käsky syrjiä jotakuta. Välittömällä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa:

- 1) naisten ja miesten asettamista eri asemaan sukupuolen perusteella;
- 2) eri asemaan asettamista raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä;
- 3) eri asemaan asettamista sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella.

Välillisellä sukupuoleen perustuvalla syrjinnällä tarkoitetaan tasa-arvolaisissa:

- 1) eri asemaan asettamista sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun nähden neutraalilta vaikuttavan säännöksen, perusteen tai käytännön nojalla, jos menettelyn vaikutuksesta henkilöt voivat tosiasiallisesti joutua epäedulliseen asemaan sukupuolen perusteella;
- 2) eri asemaan asettamista vanhemmuuden tai perheenhuoltovelvollisuuden perusteella.

Tasa-arvolain uuden 6 c §:n mukaan mm. koulutuksen järjestäjien tulee ennaltaehkäistä sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Virallisen sukupuolen lisäksi otetaan siis huomioon myös sukupuoli-identiteettiin ja sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisy. Sukupuolivähemmistöön kuuluvien yksityisyyttä tulee kunnioittaa, eikä tasa-arvon edistäminen tarkoita sitä, että ryhdyttäisiin selvittämään ihmisten sukupuoli-identiteettejä tai sukupuolen ilmaisuja. Tällainen tieto on salassa pidettävää ja kuuluu yksityisyyden piiriin.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletyt syrjintäperusteet ovat: ikä, etninen, tai kansallinen alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, terveydentila, perhesuhteet, ammattiyhdistystoiminta, poliittinen toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syy (esim. varallisuus, raskaus).

Häirinnässä on kyse ihmisarvoa loukkaavasta käyttäytymisestä. Ihmisarvon käsite viittaa kaikkien ihmisyksilöiden synnynnäiseen ja luovuttamattomaan arvoon sekä jokaisen oikeuteen nauttia perustavanlaatuisista oikeuksista yhdenvertaisesti muiden kanssa. Ihmisen luontainen arvo ei riipu hänen alkuperästään, iästään, terveydentilastaan tai muista ominaisuuksistaan taikka muiden mielipiteistä ja arvostuksista. Henkilön ihmisarvoa

tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaava käyttäytyminen on häirintää, jos loukkaava käyttäytyminen liittyy edellä todettuun syyhyn (ikä, alkuperä, kansalaisuus jne.) ja käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Käyttäytymisen käsite on ymmärrettävä laajasti siten, että kyse voi olla esim. puheista, sähköpostiviesteistä, ilmeistä, eleistä tai epäasiallisen materiaalin esille laittamisesta tai muunlaisesta viestinnästä.

Arvoperusta

Lukio-opetuksen arvoperusta rakentuu suomalaiseen sivistyshistoriaan, joka on osa pohjoismaista ja globaalia kulttuuriperintöä. Lukiossa kulttuuriperintöä tulee oppia vaalimaan, arvioimaan ja uudistamaan. Opiskelijoita kasvatetaan suvaitsevaisuuteen ja kansainväliseen yhteistyöhön.

Lukio-opetuksen lähtökohtana on kaiken elämän ja ihmisoikeuksien kunnioitus. Ihmisoikeuksia määrittäviä keskeisiä asiakirjoja ovat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, inhimillisyyteen ja oikeudenmukaisuuteen. Lukiokoulutuksen tulee edistää avointa demokratiaa, tasa-arvoa ja hyvinvointia. Opiskelija ymmärretään oman oppimisensa, osaamisensa ja maailman-kuvansa rakentajaksi. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että ihminen havainnoi ja jäsentää todellisuutta kaikkien aistiensa kautta.

Kasvatustyössä korostetaan yhteistyötä, kannustavaa vuorovaikutusta ja rehellisyyttä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan oikeutensa ja velvollisuutensa sekä kasvaa aikuisen vastuuseen omista teoistaan ja valinnoistaan. Opiskelijan tulee saada lukioaikanaan kokemuksia siitä, miten tulevaisuutta rakennetaan yhteistyöllä ja oikeudenmukaisilla päätöksillä.

Lukio-opetus kannustaa tunnistamaan julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä ristiriitoja sekä pohtimaan kriittisesti suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen epäkohtia ja mahdollisuuksia. Opiskelija saa lukioaikanaan jäsenyteen käsityksen siitä, mitkä kansalaisen perusoikeudet Suomessa ja Euroopan unionissa ovat ja mitä ne käytännössä laajasti maailmassa merkitsevät sekä miten niitä ylläpidetään ja edistetään. Lukio korostaa kestäväen kehityksen periaatteita ja antaa valmiuksia kohdata muuttuvan maailman haasteet.

Lukion arvoperustaa syventävät kohdassa 5.2 esitettävät aihekokonaisuudet, jotka ovat arvokannanottoja ajankohtaisiin kasvatukseen ja koulutushaasteisiin. Arvoperusta välittyy lukion toimintakulttuuriin, kaikkien oppiaineiden opetuksen tavoitteisiin ja sisältöihin sekä koulutyön organisointiin.

Keskeiset arvot ovat tasa-arvo, oikeudenmukaisuus ja suvaitsevaisuus.

Heinolan lukion arvot tasa-arvon tukena

Heinolan lukiolla on vahvat perinteet. Se on toiminut kouluna jo yli sata vuotta. Jokainen

opiskelija jättää jälkensä kouluumme. Kunnioitamme perinteitä, mutta hyväksymme myös niiden uudistumisen. Yhtenä uutena uudistumisen arvona pidämme luovuutta. Heinolan lukiossa haluamme tukea luovan ajattelun kehittymistä ja antaa tilaa uusille ideoille ja toimintatavoille.

Tavoitteemme on se, että Heinolan lukiossa on turvallinen ympäristö ja suvaitsevainen ja avara ilmapiiri opiskeluun ja työskentelyyn. Jokaista ihmistä arvostetaan sellaisena kuin hän on.

Kannustamme opiskelijoitamme itsenäisiin opiskeluvalintoihin. Tarjoamme opintojen toteuttamiseen mahdollisimman laajan kurssitarjonnan. Pyrimme motivoimaan opiskelijoita suorittamaan opintoja myös minimikurssimäärien yli, jotta he saavat mahdollisimman hyvän yleissivistyksen ja opintojen jatkomahdollisuudet. Jokaisen tulee ottaa vastuuta työstään, omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä yhteisestä ympäristöstä.

Haluamme Heinolan lukiossa tukea jokaisen opiskelijan itsetuntemuksen ja itsearvostuksen kehittymistä. Lukiomme yhteishengen ja aatteen pohjana on koulumme tunnuslause " Alis iam volat propriis", eli hän lentää jo omin siivin.

Heinolan lukion yhdenvertaisuuden toimintatavat

Heinolan lukiossa kunnioitetaan jokaisen ihmisarvoa ja edistetään tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Täällä ei hyväksytä väkivaltaa, syrjintää tai rasismia. Toimintamallimme pohjana ovat YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, lapsenoikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeuksien sopimus. Täällä pidetään huolta turvallisesta opiskelu- ja työympäristöstä sekä yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista. Kouluyhteisössä vahvistetaan osallisuutta ja vastuunottoa, hyvää käytöstä ja yhteistyötä. Tarkoituksena on toimia elämää ja ympäristöä kunnioittaen ja kestäväää tulevaisuutta rakentaen. Ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, perhesuhteiden, ammattiyhdistystoiminnan, poliittisen toiminnan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai minkään muun henkilöön liittyvän syyn vuoksi.

Opiskelijalla on oikeus uskontoonsa tai vakaumukseensa kieltäytyä joistakin koulun uskonnollisista tapahtumista, kuten mm. seurakunnan pitämistä päivänavauksista tai joulukirkosta. Opiskelijoille järjestetään vaihtoehtoista toimintaa esimerkiksi koululla joulukirkon aikaan.

Rasistisiin kommentteihin puututaan ja jokaisen kouluyhteisössä työskentelevän tai opiskelevan tulee olla tietoinen sanavalinnoistaan. Sama koskee myös muita yhdenvertaisuuslaissa kiellettyjä syrjintäperusteita.

Heinolan lukion yhdenvertaisuuden toimintatapojen seuranta

Jos Heinolan lukiossa joku kokee joutuneensa epäasiallisen kohtelun tai kiusaamisen

kohteeksi, tai huomioi sitä myös muiden osalta, hän toimii seuraavasti: ilmoita ryhmänohjaajalle, terveydenhoitajalle, muulle opiskelijahuollon henkilölle tai rehtorille asiasta. Mikäli häiritsijänä tai kiusaajana on opettaja, tulee opiskelijan ilmoittaa asiasta rehtorille, joka ryhtyy välittömästi toimiin tilanteen selvittämiseksi ja korjaamiseksi. Tämä pätee myös työyhteisön jäsenten välisissä tilanteissa. Mikäli tilanne ei korjaannu yhteisellä käsittelyllä ja sopimuksilla, rehtori käynnistää kurinpitomenettelyn (lukiolaki 41, 42 §, lukioasetus). Pyynnöstä annetaan kirjallinen selvitys menettelystä sille, joka katsoo joutuneensa syrjityksi tasa-arvolaisissa mainituin tavoin.